

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

29 päivänä maaliskuuta 2022*

Ennakkoratkaisupyyntö – Tutkittavaksi ottaminen – SEUT 267 artikla – Tuomioistuimen käsite – SEU 19 artiklan 1 kohta – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artikla – Oikeusvaltio – Tehokas oikeussuoja – Tuomareiden riippumattomuuden periaate – Etukäteen laillisesti perustettu tuomioistuin – Tuomioistuin, jonka jäsenen on nimittänyt ensimmäisen kerran tuomarinvirkaan epädemokraattisen järjestelmän täytäntöönpanovaltaa käyttävä poliittinen elin – Krajowa Rada Sądownictwan (kansallinen tuomarineuvosto, Puola) toimintatapa – Sen lain, johon perustuu kyseisen neuvoston kokoonpano, perustuslainvastaisuus – Mahdollisuus luokitella kyseinen elin unionin oikeudessa tarkoitetuksi puolueettomaksi ja riippumattomaksi tuomioistuimeksi

Asiassa C-132/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin, Puola) on esittänyt 18.12.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 10.3.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

BN,

DM ja

EN

vastaan

Getin Noble Bank S.A.,

Rzecznik Praw Obywatelskichin

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti L. Bay Larsen, jaostojen puheenjohtajat A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, I. Jarukaitis (esittelevä tuomari), I. Ziemele ja J. Passer sekä tuomarit M. Ilešič, T. von Danwitz, A. Kumin ja N. Wahl,

julkisasiamies: M. Bobek,

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

kirjaaja: yksikönpäällikkö M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 2.3.2021 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Rzecznik Praw Obywatelskich, edustajinaan M. Taborowski ja P. Filipek,
- Puolan hallitus, asiamiehinään B. Majczyna, A. Dalkowska ja S. Żyrek,
- Euroopan komissio, asiamiehinään K. Herrmann, N. Ruiz García ja P. J. O. Van Nuffel,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.7.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEU 2 artiklan, SEU 4 artiklan 3 kohdan, SEU 6 artiklan 1 ja 3 kohdan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 38 artiklan ja 47 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan, SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan ja kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 7 artiklan 1 ja 2 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä BN, DM ja EN ja toisaalta pankkilaitos Getin Noble Bank S.A. ja jossa on kyse BN:n, DM:n ja EN:n kyseisen laitoksen kanssa tekemän luottosopimuksen ehdon väitetystä kohtuuttomuudesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin lainsäädäntö

- 3 Direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti henkilöt ja järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti laillinen etu suojella kuluttajia, voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa, jotka voivat päättää, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia ja käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen käytön lopettamiseksi.”

Puolan oikeus

Perustuslaki

4 Perustuslain 179 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tasavallan presidentti nimittää tuomarit Krajowa Rada Sądownictwan [(kansallinen tuomarineuvosto, Puola) (jäljempänä KRS)] ehdotuksesta ennalta määräämättömäksi ajaksi.”

5 Perustuslain 180 §:n 1 momentin mukaan tuomareita ei voida erottaa.

6 Perustuslain 186 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”[KRS] valvoo tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuutta.”

7 Perustuslain 187 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. [KRS:ään] kuuluu

1) [Sąd Najwyższyn] ensimmäinen presidentti, oikeusministeri, [Naczelny Sąd Administracyjny (ylin hallintotuomioistuin, Puola)] presidentti ja yksi tasavallan presidentin nimeämä henkilö

2) viisitoista jäsentä, jotka valitaan [Sąd Najwyższyn], yleisten tuomioistuinten, hallintotuomioistuinten ja sotilastuomioistuinten tuomareiden keskuudesta

3) neljä jäsentä, jotka [Sejm (parlamentin alahuone, Puola)] valitsee jäsentensä keskuudesta, ja kaksi jäsentä, jotka senaatti valitsee senaattorien keskuudesta.

– –

3. [KRS:ään] valittujen jäsenten toimikausi on neljä vuotta.

4. [KRS:ään] sovellettava järjestelmä, sen toimiala, sen työtavat ja tapa, jolla sen jäsenet valitaan, määritellään laissa.”

8 Perustuslain 190 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”[Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin, Puola)] ratkaisut ovat sitovia erga omnes ja lopullisia.”

Yleisten tuomioistuinten järjestämisestä 6.2.1928 annettu asetus

9 Yleisten tuomioistuinten järjestämisestä 6.2.1928 annetun asetuksen (Rozporządzenie z mocą ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych), sellaisena kuin se oli voimassa pääasiassa merkityksellisessä versiossaan 1.9.1985 saakka (Dz. U. 1964, nro 6, järjestysnumero 40; jäljempänä yleisistä tuomioistuimista 6.2.1928 annettu asetus), 2 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”Puolan kansantasavallassa lainkäytön tehtävänä on suojella:

a) demokraattista kansantasavaltajärjestelmää ja sen kehittämistä kohti sosialismia

– –”

- 10 Kyseisen asetuksen 53 §:n mukaan Puolan kansantasavallan Rada Państwa (valtioneuvosto) nimitti yleisten tuomioistuinten tuomarit oikeusministerin ehdotuksesta.
- 11 Mainitun asetuksen 57 §:n mukaan Puolan kansantasavallan valtioneuvoston nimittämä tuomari vannoni säädetyn kaavan mukaisen valan toimivaltaisen tuomioistuimen presidentille, mutta hän ei enää vannonut valaa tehtäviään vaihtaessaan.
- 12 Valan kaavasta säädettiin ministerien, valtion virkamiesten, tuomareiden, syyttäjien ja julkisten turvallisuuspalvelujen virkamiesten valan vannomisesta 6.10.1948 annetussa asetuksessa (dekret o rocie ślubowania ministrów, funkjonariuszów państwowych, sędziów i prokuratorów oraz funkjonariuszów służby bezpieczeństwa publicznego; Dz. U. 1948, nro 49, järjestysnumero 370). Kyseisen asetuksen 1 §:n C kohdan mukaan tuomari vannoni valan seuraavan kaavan mukaisesti:

”Vannon juhllisesti, että edistän – – minulle uskotussa tuomarin virassa tehtävissäni kaikin voimin Puolan demokraattisen valtion, jolle olen aina uskollinen, vapauden, suvereniteetin ja vallan vahvistamista; suojelen ja vahvistan Puolan kansantasavallan perustuslaillisiin sosiaalsiin, taloudellisiin ja poliittisiin periaatteisiin perustuvaa järjestystä; suojelen määrätietoisesti lain säännöksiä kohtelemalla yhdenvertaisesti kaikkia kansalaisia; vahvistan oikeuden ja Puolan demokraattiseen valtioon kohdistuvan lojaliteetin kunnioittamista; panen antaumuksellisesti ja tunnontarkasti täytäntöön tehtävääni kuuluvat velvoitteet, jaan oikeutta puolueettomasti omantuntoni ja lain säännösten mukaisesti ammattisalaisuutta kunnioittaen ja noudatan oikeudenkäynnissä arvokkuuden, nuhteettomuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden periaatteita.”

- 13 Yleisten tuomioistuinten järjestämisestä 6.2.1928 annetun asetuksen 59 §:n 1 momentin mukaan Puolan kansantasavallan valtioneuvoston on oikeusministerin ehdotuksesta erotettava tuomari, jos tämä ei anna takeita tuomarin velvoitteiden asianmukaisesta täyttämisestä.

Yleisten tuomioistuinten järjestämisestä 20.6.1985 annettu laki

- 14 Yleisten tuomioistuinten järjestämisestä 20.6.1985 annetun lain (ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych; Dz. U. nro 31, järjestysnumero 137), sellaisena kuin se oli voimassa 29.12.1989 saakka, 6 §:n 2 momentissa säädettiin seuraavaa:

”[Puolan kansantasavallan] valtioneuvosto nimittää ja erottaa tuomarit oikeusministerin ehdotuksesta.”

- 15 Kyseisen lain 59 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”1. Virkaansa astuessaan tuomari vannoo oikeusministerille seuraavan valan:

”Vannon juhllisesti, että edistän minulle uskotussa tuomarin virassa tehtävissäni kaikin voimin Puolan kansantasavallan, jolle olen aina uskollinen, vapauden, suvereniteetin ja kaikkien alojen kehityksen vahvistamista; suojelen sen poliittista, sosiaalista ja taloudellista organisaatiota, suojelen työntekijöiden saavutuksia, kollektiivista omaisuutta sekä kansalaisten oikeuksia ja heidän laissa suojattuja etujaan; valvon kansandemokraattista oikeusvaltiota ja vahvistan kansalaisten oikeudellista omaatuntoa; panen antaumuksellisesti ja tunnontarkasti täytäntöön tehtävääni kuuluvat velvoitteet, jaan oikeutta puolueettomasti omantuntoni ja lain säännösten mukaisesti valtiollista salassapitovelvollisuutta ja ammattisalaisuutta kunnioittaen ja noudatan

oikeudenkäynnissä arvokkuuden, nuhteettomuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden periaatteita”.

--

3. Tuomari, jonka virka vaihtuu, ei vanno valaa uudelleen; tätä ei sovelleta nimitykseen [Puolan kansantasavallan] ylimmän tuomioistuimen tuomarin virkaan.”

16 Mainitun lain 61 §:ssä täsmennettiin seuraavaa:

”1. [Puolan kansantasavallan] valtioneuvosto erottaa oikeusministerin ehdotuksesta tuomarin, jos tämä ei anna takeita tuomarin velvoitteiden asianmukaisesta noudattamisesta. Ennen ehdotuksensa tekemistä oikeusministeri kuulee tuomarin selitykset, ellei tämä ole mahdotonta. --

--

3. Tuomari menettää tuomarinoikeutensa heti, kun hänelle on annettu tiedoksi hänen erottamistaan koskeva päätös.”

KRS:stä 12.5.2011 annettu laki

17 Kansallisesta tuomarineuvostosta 12.5.2011 annetun lain (ustawa o Krajowej Radzie Sądowniczej; Dz. U. nro 126, järjestysnumero 714; jäljempänä KRS:stä 12.5.2011 annettu laki) 11 §:n 1–5 momentissa säädettiin seuraavaa:

”1. Ylimmän tuomioistuimen tuomareiden yleiskokous valitsee kyseisen tuomioistuimen tuomareista kaksi neuvoston jäsentä.

2. Ylimmän hallintotuomioistuimen tuomareiden yleiskokous valitsee voivodikunnan hallintotuomioistuinten yleiskokouksen edustajien kanssa hallintotuomioistuinten tuomareista kaksi neuvoston jäsentä.

3. Toisen asteen tuomioistuinten tuomareiden yleiskokous valitsee keskuudestaan kaksi neuvoston jäsentä.

4. Kansallisten tuomioistuinten tuomareiden yleiskokouksen edustajien yleiskokous valitsee keskuudestaan kahdeksan neuvoston jäsentä.

5. Sotilastuomioistuinten tuomareiden yleiskokous valitsee keskuudestaan yhden neuvoston jäsenen.”

18 Kyseisen lain 12 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”1. Voivodikunnan hallintotuomioistuinten tuomareiden yleiskokous valitsee jäsenistään kaksi edustajaa.

2. Hallintotuomioistuinten tuomarien yleiskokouksen kaksi edustajaa valitaan viimeistään sinä kuukautena, joka edeltää hallintotuomioistuinten tuomareista valittujen neuvoston jäsenten toimikauden päättymistä. Edustajat valitaan neljän vuoden ajaksi.”

19 Mainitun lain 13 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”1. Toisen asteen tuomioistuinten tuomareiden yleiskokoukset valitsevat toisen asteen tuomioistuinten tuomareiden yleiskokouksen edustajiksi jäsenistään viidenneksen tietyn toisen asteen tuomioistuimen tuomareiden lukumäärästä.

2. Alueellisten tuomioistuinten tuomareiden yleiskokoukset valitsevat alueellisten tuomioistuinten tuomareiden yleiskokouksen edustajiksi yhden viideskymmenesosan tietyn alueellisen tuomioistuimen tuomareiden lukumäärästä.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen edustajat valitaan viimeistään sinä kuukautena, joka edeltää yleisten tuomioistuinten tuomareiden keskuudesta valittujen neuvoston jäsenten toimikauden päättymistä. Edustajat valitaan neljän vuoden ajaksi.

– –”

KRS:stä annettu laki

20 KRS:stä 12.5.2011 annettua lakia on muutettu muun muassa kansallisesta tuomarineuvostosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 8.12.2017 annetulla lailla (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2018, järjestysnumero 3) sekä yleisten tuomioistuinten järjestämisestä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 20.7.2018 annetulla lailla (ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2018, järjestysnumero 1443) (jäljempänä KRS:stä annettu laki).

21 KRS:stä annetun lain 9 a §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Parlamentin alahuone valitsee [Sąd Najwyższy], yleisten tuomioistuinten, hallintotuomioistuinten ja sotilastuomioistuinten tuomarien keskuudesta 15 [KRS:n] jäsentä, joiden yhteinen toimikausi on neljä vuotta.

– –”

22 Kyseisen lain 37 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos useampi ehdokas on hakenut tiettyä tuomarinvirkaa, [KRS] tutkii ja arvioi kaikki hakemukset yhdessä. Tässä tilanteessa [KRS] valmistelee päätöksen, joka sisältää kaikkien ehdokkaiden osalta sen ratkaisut tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen tekemisestä.”

23 Mainitun lain 44 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Menettelyyn osallistunut henkilö voi hakea muutosta [Sąd Najwyższyssa] [KRS:n] päätöksen lainvastaisuuden perusteella, jollei erillisissä säännöksissä toisin säädetä. – –

1 a. [Sąd Najwyższy] tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa on mahdollista hakea muutosta [Naczelny Sąd Administracyjnylta]. Kyseisissä asioissa ei ole mahdollista hakea muutosta [Sąd Najwyższyilta]. Muutoksenhaku [Naczelny Sąd Administracyjnyssa] ei voi perustua sitä, miten ehdokkaat täyttävät ne kriteerit, jotka otetaan

huomioon päätöksessä [Sąd Najwyższy] tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen esittämisestä, koskevan arvioinnin virheellisyyteen.

1 b. Jos kaikki menettelyyn osallistuneet henkilöt eivät ole [Sąd Najwyższy] tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa riitauttaneet 37 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä, mainittu päätös tulee lainvoimaiseksi [Sąd Najwyższy] tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen esittämisestä tehdyn päätöksen sisältävän osan ja saman tuomioistuimen tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen esittämättä jättämisestä tehdyn päätöksen sisältävän osan osalta siltä osin kuin kyse on niistä menettelyyn osallistuneista henkilöistä, jotka eivät hakenneet muutosta.

2. Muutosta on haettava [KRS:n] puheenjohtajan välityksellä kahden viikon kuluessa siitä, kun päätös perusteluineen on annettu tiedoksi. – –

– –

4. [Sąd Najwyższy] tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa se, että [Naczelny Sąd Administracyjny] kumoaa [Sąd Najwyższy] tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen esittämättä jättämisestä tehdyn [KRS:n] päätöksen, vastaa sitä, että [Sąd Najwyższy] avoinna olevaa tuomarinvirkaa koskevaan menettelyyn osallistunut ja muutosta hakenut henkilö valitaan avoinna olevaan tuomarinvirkaan, jota koskeva menettely KRS:ssä ei [Naczelny Sąd Administracyjny] tuomion antamispäivänä ole päättynyt, tai jos tällaista menettelyä ei ole, seuraavaan julkaistavaan avoinna olevaan tuomarinvirkaan [Sąd Najwyższyssa].”

Siviililaki

- 24 23.4.1964 annetun siviililain (ustawa – Kodeks cywilny; Dz. U. 1964, nro 16), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, 385¹ §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kuluttajasopimuksen ehdot, joista ei ole erikseen neuvoteltu, eivät sido kuluttajaa, jos niissä määritellään hänen oikeutensa ja velvollisuutensa hyvien tapojen vastaisesti vahingoittaen selvästi hänen etujaan (lainvastaiset sopimusehdot). Tämä säännös ei koske sopimusehtoja, joissa määritellään sopimuspuolten pääasialliset velvoitteet, mukaan lukien hinta tai korvaus, jos ne on muotoiltu yksiselitteisesti.”

Siviiliprosessilaki

- 25 Siviiliprosessista 17.11.1964 annetun lain (ustawa - Kodeks postępowania cywilnego), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä siviiliprosessilaki), 367 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsitelleen tuomioistuimen tuomiosta voidaan valittaa toisen asteen tuomioistuimeen.

2. Alueellinen tuomioistuin tutkii piirituomioistuimen tuomiosta tehdyt valitukset, ja [Sąd Apelacyjny (ylioikeus, Puola)] tutkii alueellisen tuomioistuimen tuomiosta tehdyt valitukset.

3. Toisen asteen tuomioistuin käsittelee asian kolmen tuomarin kokoonpanossa. Tuomioistuin käsittelee asian suljetuin ovin yhden tuomarin kokoonpanossa, paitsi jos se antaa tuomion.”

26 Kyseisen lain 379 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Menettely on pätemätön, kun:

– –

4) tuomioistuimen kokoonpano ei ollut asiaa koskevien säännösten mukainen tai asiaa käsiteltiin sellaisen tuomarin läsnä ollessa, joka oli esteellinen – –”

27 Kyseisen lain 398³ §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Asianosainen voi tehdä kassaatiovalituksen seuraavin perustein:

– –

2) menettelysääntöjen rikkominen, jos virhe on voinut tosiasiallisesti vaikuttaa asian ratkaisuun.”

28 Siviiliprosessilain 398¹³ §:n 1 momentin mukaan ”[Sąd Najwyższy] tutkii kassaatiovalituksen esitettyjen vaatimusten ja perustelujen rajoissa; esitettyjen vaatimusten rajoissa se ottaa kuitenkin viran puolesta huomioon menettelyn pätemättömyyden”.

29 Siviiliprosessilain 398¹⁵ §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Jos Sąd Najwyższy hyväksyy kassaatiovalituksen, se kumoo valituksenalaisen tuomion kokonaan tai osittain ja palauttaa asian uudelleen käsittelyä varten tuomioistuimeen, joka on antanut tuomion, tai toiseen samanasteiseen tuomioistuimeen. – –

2. Jos asia palautetaan uudelleen käsittelyä varten, tuomioistuin tutkii asian toisessa ratkaisukokoonpanossa.”

30 Siviiliprosessilain 401 §:ssä täsmennetään seuraavaa:

”Pätemättömyysmenettelyn uudelleen aloittamista voidaan vaatia:

1) jos ratkaisukokoonpanoon on osallistunut henkilö, jolla ei ole siihen toimivaltaa, tai jos esteellinen tuomari on käsitellyt asiaa ja jos asianosainen ei ole voinut vedota tähän esteellisyyteen ennen kuin tuomio on saanut lainvoiman.

– –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

31 BN, DM ja EN vaativat Sąd Okręgowy w Świdnicyssä (Świdnicyn alueellinen tuomioistuin, Puola) 28.2.2017 nostamallaan kanteella, että Getin Noble Bank veloitetaan maksamaan heille yhteisvastuullisesti 175 107,10 Puolan zlotyn (PLN) (n. 39 485 euroa) suuruinen summa lainmukaisine viivästyskorkeineen sillä perusteella, että ulkomaanvaluuttaan eli Sveitsin frangiin (CHF) sidotussa kiinnelainasopimuksessa määrätty lainan indeksimekanismi ja ryhmävakuutusehto sen varalta, että kiinnitystä ei vahvisteta laina-ajan kolmen ensimmäisen kuukauden aikana, olivat kohtuuttomat.

- 32 Kyseinen tuomioistuin velvoitti 21.8.2018 antamallaan tuomiolla Getin Noble Bankin maksamaan pääasian valittajille 16 120,12 PLN:n (n. 3 634 euroa) suuruisen summan lainmukaisine viivästyskorkeineen ja luokitteli lainvastaisiksi pääasiassa kyseessä olevan luottosopimuksen sopimusehdot, joiden perusteella kyseinen pankki saattoi vahvistaa Sveitsin frangin kurssin mieltävaltaisesti sen sijaan, että se olisi ottanut huomioon Narodowy Bank Polskin (Puolan keskuspankki) vahvistaman keskimääräisen kurssin, toteamatta kuitenkaan indeksimekanismia kokonaisuudessaan pätemättömäksi.
- 33 Pääasian valittajat valittivat tästä tuomiosta Sąd Apelacyjny we Wrocławiuun (Wrocławin ylioikeus, Puola). Kyseinen tuomioistuin pysytti mainitun tuomion 28.2.2019 antamallaan tuomiolla.
- 34 Pääasian valittajat tekivät kyseisestä tuomiosta kassaatiovalituksen ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen eli Sąd Najwyższyn, jossa he väittivät lähinnä, että mainitulla tuomiolla rikotaan siviililain, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan, 385¹ §:ää siltä osin kuin siinä ei todeta, että pääasiassa kyseessä olevassa sopimuksessa määrätyn indeksiehdon kohtuuttomuuden vuoksi kyseisessä sopimuksessa määrättyä indeksimekanismia ei voida soveltaa osapuolten välillä.
- 35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, joka toimii yhden Sąd Najwyższyn siviilijaoston tuomarin kokoonpanossa, toteaa kyseisen valituksen tutkittavaksi ottamisen yhteydessä, että direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä mahdollisuudesta saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa sen määrittämiseksi, ovatko sopimusehdot kohtuuttomia, ja että Puolan oikeudessa säädetään, että tällainen asia on käsiteltävä tuomioistuimessa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo näin ollen, että kansallisen elimen, joka tutkii sopimusehtojen kohtuuttomuutta, on täytettävä kaikki edellytykset sille, että sitä voidaan pitää unionin oikeudessa tarkoitettuna tuomioistuimena.
- 36 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin, että Sąd Apelacyjny we Wrocławiuun kokoonpanossa, joka antoi 28.2.2019 tuomion, josta on tehty valitus ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen (jäljempänä valituksenalainen tuomio), toimi kolme tuomaria eli FO, GP ja HK, joiden riippumattomuutta voidaan epäillä, kun otetaan huomioon olosuhteet, jotka liittyvät heidän nimittämiseensä tuomarin tehtäviin.
- 37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa aluksi, että FO:n ensimmäinen nimittäminen tuomarinvirkaan perustuu Puolan kansantasavallan valtioneuvoston 9.3.1978 tekemään päätökseen, sitten, että kyseinen tuomari nimitettiin tuomarinvirkaan Sąd Wojewódzkissa (Puolan voivodikunnan tuomioistuin) 18.4.1984 Puolan kansantasavallan valtioneuvoston päätöksellä, ja lopuksi, että kyseinen tuomari nimitettiin Sąd Apelacyjny we Wrocławiuun tuomariksi Puolan tasavallan presidentin 23.1.1998 KRS:n ehdotuksen perusteella tekemällä päätöksellä. GP ja HK puolestaan nimitettiin Puolan tasavallan presidentin 12.3.2015 ja 16.4.2012 tekemillä päätöksillä Sąd Apelacyjny we Wrocławiuun tuomarinvirkaan.
- 38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että FO nimitettiin näin ollen hänen ensimmäiseen tuomarinvirkaansa aikana, jolloin Puolan kansantasavalta oli kommunistinen valtio, ja katsoo, että hänen myöhempi nimityksensä Sąd Apelacyjny we Wrocławiuun tuomarinvirkaan oli seuraus epädemokraattisten elinten, jotka eivät olleet puolueettomia, aikaisemmin tekemästä päätöksestä. Puolan kansantasavallan kommunistisen järjestelmän

lakkaamisen jälkeen ei myöskään valvottu millään tavalla sitä, olivatko kyseisen järjestelmän aikana nimitetyt tuomarit noudattaneet kyseisen järjestelmän vallitessa tuomioistuinten riippumattomuuden periaatetta.

- 39 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa myös, että vuonna 1998, jolloin FO nimitettiin Sąd Apelacyjny we Wrocławiu tuomariksi, KRS:n päätöksiä ei tarvinnut perustella eikä niihin myöskään voitu hakea muutosta tuomioistuimessa.
- 40 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lisäksi, että Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin) on todennut 20.6.2017 antamassaan tuomiossa, ettei KRS toiminut vuosina 2000–2018 avoimesti ja että sen ratkaisukokoonpanot olivat perustuslain vastaisia. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan GP ja HK nimitettiin kyseisen ajanjakson aikana Sąd Apelacyjny we Wrocławiu tuomarin tehtäviin.
- 41 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tässä yhteydessä, onko sen tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden noudattamisen takaamiseksi tutkittava viran puolesta, noudattaako valituksenalaisen tuomion antaneen Sąd Apelacyjny we Wrocławiu ratkaisukokoonpano riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimuksia, huolimatta Puolan perustuslain säännöksistä, joilla taataan tuomareiden erottamattomuus.
- 42 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tuomarin nimittämiseen liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat on tutkittava jokaisessa tuomioistuinmenettelyn vaiheessa sen ratkaisukokoonpanon riippumattomuuden toteamiseksi, johon hän kuuluu. Riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimusten noudattamista on siis arvioitava konkreettisesti eli ottamalla huomioon tuomareiden nimittämistä koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen mahdollinen vaikutus tutkittavaan asiaan.
- 43 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on nimittäin niin, että jos tuomarin riippumattomuutta tai tuomarin nimittämisen lainmukaisuutta olisi arvioitava abstraktisti eli tutkimatta, vaikuttako asianomaisen tuomarin nimittämismenettely mahdollisesti tutkittavaan asiaan, tällä voitaisiin kiertää tuomareiden erottamattomuutta koskevia sääntöjä, jotka on lähtökohtaisesti vahvistettu perustuslain säännöksissä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa tältä osin, että tuomarin nimittämisen kyseenalaistaminen on lähtökohtaisesti mahdotonta Puolan perustuslain ja perustuslakituomioistuimen oikeuskäytännön valossa.
- 44 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan yksityisten luottamus lainkäyttöelimiin voidaan säilyttää ainoastaan tutkimalla konkreettisesti tuomarin ”yksittäisiä ominaisuuksia”, kuten hänen eettistä kantaansa, tuomarin riippumattomuutta arvioitaessa.
- 45 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kun otetaan huomioon 19.11.2019 annettu tuomio A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982), tuomioistuimen riippumattomuutta tai tuomarin nimittämisen sääntöjenmukaisuutta voidaan arvioida vain abstraktisti.
- 46 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin, että Sąd Najwyższy on noudattanut kyseistä unionin tuomioistuimen tuomiota 5.12.2019 antamallaan tuomiolla ja katsonut yhtäältä, ettei KRS ole puolueeton eikä lainsäädäntö- ja toimeenpanovallasta riippumaton elin, ja toisaalta, että Sąd Najwyższyn kurinpitojaosto ei ole unionin oikeudessa tai kansallisessa oikeudessa tarkoitettu tuomioistuin.

- 47 Sąd Najwyższyn siviili- ja rikosasioita käsittelevä jaosto sekä työ- ja sosiaalivakuutusasioiden jaosto antoivat 23.1.2020 yhteisen päätöksen, jossa vahvistettiin edellisessä kohdassa mainittuun 5.12.2019 annettuun tuomioon perustuva oikeuskäytäntö, ilman tuomarin, joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, osallistumista.
- 48 Kyseisen tuomioistuimen mukaan tämä päätös on kuitenkin ristiriidassa saman tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevän jaoston 8.1.2020 tekemän toisen, niin ikään sitovan päätöksen kanssa. Kyseisestä päätöksestä ilmenee yhtäältä, että kun Sąd Najwyższyn käsiteltäväksi on saatettu ehdokkaasta tuomarinvirkaan tehty KRS:n päätös, sen on tutkittava, onko KRS riippumaton 19.11.2019 annetun tuomion A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982) valossa, ja toisaalta, että Sąd Najwyższy voi kumota tällaisen KRS:n päätöksen vain kahdessa tapauksessa, toisin sanoen silloin, jos kantaja osoittaa, että KRS:n puolueellisuudella on ollut vaikutusta mainitun päätöksen sisältöön, tai – jos kyseessä oleva tuomari on jo nimitetty ja kun otetaan huomioon perustuslaillinen kielto arvioida tuomarin nimitystoimen pätevyyttä – jos kantaja osoittaa, että tuomioistuin, jossa kyseessä oleva tuomari toimii, ei ole puolueeton ja riippumaton.
- 49 Tässä tilanteessa Naczelný Sąd Administracyjny on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko SEU 2 artiklaa, SEU 4 artiklan 3 kohtaa, SEU 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa sekä SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, luettuna yhdessä [perusoikeuskirjan] 47 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan kanssa ja SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan kanssa, sekä perusoikeuskirjan 38 artiklaa ja direktiivin [93/13] 7 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että unionin oikeudessa tarkoitetuksi riippumattomaksi ja puolueettomaksi sekä riittävän päteväksi tuomioistuimeksi voidaan katsoa sellainen elin, jonka jäsenen on ensimmäisen kerran tai myöhemmin nimittänyt (ylemmän oikeusasteen tuomioistuimen) tuomariksi totalitaarisen, epädemokraattisen kommunistisen valtion poliittinen toimeenpaneva elin (Rada Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Puolan kansantasavallan valtioneuvosto)) tämän valtion oikeusministerin ehdotuksesta, kun otetaan huomioon erityisesti se, että nimitysperusteet eivät olleet avoimia ja tuomari voitiin milloin tahansa erottaa virasta, sekä se, että nimitysmenettelyyn eivät osallistuneet tuomareiden itsehallintoelimet eivätkä asianmukaiset, demokraattisten vaalien perusteella muodostetut viranomaiset, mikä saattaa vaarantaa sen luottamuksen, jota tuomioistuinten on herätettävä demokraattisessa yhteiskunnassa?
- 2) Onko [ensimmäisen kysymyksen] ratkaisemisen kannalta merkityksellistä, että tuomarin myöhempi nimittäminen (ylemmän oikeusasteen tuomioistuinten) tuomarinvirkoihin on saattanut perustua asianmukaisen (virkaian mukaisen) työskentelyjakson tunnustamiseen ja arviointiin työstä sellaisissa tehtävissä, joihin kyseisen henkilön ovat ainakin ensimmäisen kerran nimittäneet edellä 1 kohdassa tarkoitettut poliittiset elimet mainitussa kohdassa kuvatun menettelyn mukaisesti, mikä saattaa vaarantaa sen luottamuksen, jota tuomioistuinten on herätettävä demokraattisessa yhteiskunnassa?
- 3) Onko [ensimmäisen kysymyksen] ratkaisemisen kannalta merkityksellistä, että tuomarin myöhempi nimittäminen tuomarinvirkoihin (ylemmän oikeusasteen tuomioistuimissa Sąd Najwyższya (ylin tuomioistuin, Puola) lukuun ottamatta) ei edellyttänyt demokraattisen yhteiskunnan arvojen kunnioittamisesta annettavaa tuomarinvalaa ja että henkilö on ensimmäisen nimityksensä yhteydessä vakuuttanut puolustavansa kommunistisen valtion

poliittista järjestelmää ja niin sanottua kansandemokraattista oikeusvaltiota, mikä saattaa vaarantaa sen luottamuksen, jota tuomioistuinten on herätettävä demokraattisessa yhteiskunnassa?

- 4) Onko SEU 2 artiklaa, SEU 4 artiklan 3 kohtaa, SEU 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa sekä SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan kanssa ja SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan kanssa, sekä perusoikeuskirjan 38 artiklaa ja direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että unionin oikeudessa tarkoitetuksi riippumattomaksi ja puolueettomaksi tuomioistuimeksi, jolla on riittävä pätevyys, voidaan katsoa sellainen elin, jonka jäsen on ensimmäisen kerran tai myöhemmin nimitetty (ylemmän oikeusasteen tuomioistuimen) tuomariksi tavalla, joka selvästi rikkoo Euroopan unionin jäsenvaltion perustuslakia, koska kyseisen, myöhemmin [Krajowa Rada Sądowictwan] tuomariksi nimitetyn henkilön ehdokkaaksi valinnee elimen virat on täytetty Euroopan unionin jäsenvaltion perustuslain vastaisesti, minkä kyseisen Euroopan unionin jäsenvaltion perustuslakituomioistuin on todennut ja mikä saattaa vaarantaa sen luottamuksen, jota tuomioistuinten on herätettävä demokraattisessa yhteiskunnassa?
- 5) Onko SEU 2 artiklaa, SEU 4 artiklan 3 kohtaa, SEU 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa sekä SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan kanssa ja SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan kanssa, sekä perusoikeuskirjan 38 artiklaa ja direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että unionin oikeudessa tarkoitetuksi riippumattomaksi ja puolueettomaksi tuomioistuimeksi, jolla on riittävä pätevyys, voidaan katsoa sellainen elin, jonka jäsen on nimitetty ensimmäisen kerran tai myöhemmin (ylemmän oikeusasteen tuomioistuimen) tuomarinvirkaan ja valittu ehdokkaaksi tähän virkaan sellaisessa hakijoiden arviointielimen [KRS:n] menettelyssä, joka ei täyttänyt hakijoiden valinnan julkisuutta ja avoimuutta koskevia kriteerejä, mikä saattaa vaarantaa sen luottamuksen, jota tuomioistuinten on herätettävä demokraattisessa yhteiskunnassa?
- 6) Onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, SEU 2 artiklaa, SEU 4 artiklan 3 kohtaa sekä SEU 6 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan kanssa ja SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan kanssa, sekä perusoikeuskirjan 38 artiklaa ja direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että Euroopan unionin jäsenvaltion ylimmän oikeusasteen tuomioistuimen [Sąd Najwyższy] on turvatakseen tehokkaan oikeussuojan keinolla, jolla voidaan lopettaa kohtuuttomien ehtojen järjestelmällinen käyttäminen myyjien ja toimittajien sekä kuluttajien välisissä sopimuksissa, arvioitava viran puolesta menettelyn jokaisessa vaiheessa,
 - a) täyttääkö edellä [ensimmäisessä ja neljännessä kysymyksessä] tarkoitettu tuomioistuin unionin oikeudessa tarkoitettun riippumattoman ja puolueettoman sekä riittävän pätevän tuomioistuimen kriteerit, riippumatta siitä, miten näissä kysymyksissä mainittujen kriteerien arviointi vaikuttaa sopimusehdon kohtuuttomuuden arviointiin, ja
 - b) onko edellä [ensimmäisessä ja neljännessä kysymyksessä] tarkoitettussa tuomioistuimessa käytävä oikeusprosessi pätevä?
- 7) Onko SEU 2 artiklaa, SEU 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa sekä SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan ensimmäisen ja toisena kohdan kanssa ja SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan kanssa, sekä perusoikeuskirjan 38 artiklaa ja direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että edellä 1–5 kysymyksessä tarkoitetuista olosuhteista johtuvan tuomioistuimen tai sen tuomarin riippumattomuuden

puutteen toteamisen esteenä voivat Euroopan unionin lainsäädännön mukaan olla Euroopan unionin jäsenvaltion perustuslailliset säännökset, jotka koskevat tuomioistuinten järjestämistä tai tuomarinimityksiä ja estävät tuomarinimityksen pätevyyden arvioinnin?”

Nopeutettua menettelyä ja etusijan myöntämistä koskeva pyyntö

- 50 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt unionin tuomioistuimelta nyt käsiteltävänä olevan asian käsittelemistä nopeutetussa menettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan nojalla. Se on pyyntönsä tueksi vedonnut siihen, että tällaisen menettelyn aloittaminen on perusteltua paitsi valituksenalaisen tuomion lainmukaisuuden arvioimiseksi myös siksi, että on tarpeellista todeta, että unionin oikeuden valossa voidaan kyseenalaistaa useiden puolalaisten tuomareiden perustuslaillinen asema ja siten todeta näiden tuomareiden muodostamien ratkaisukokoonpanojen tekemien ratkaisujen luonne ja vaikutukset. Tällainen menettely on lisäksi perusteltavissa sillä, että unionin tuomioistuimen nyt käsiteltävässä asiassa antama tuomio voi täydentää unionin oikeuden tulkintaa, jotta vältettäisiin ristiriita perustuslain ja unionin oikeuden välillä, sellaisena kuin sitä on tulkittu 19.11.2019 annetussa tuomiossa A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982) ja Puolan tuomioistuinten tämän tuomion perusteella antamissa ratkaisuissa.
- 51 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdassa määrätään, että unionin tuomioistuimen presidentti voi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnöstä tai poikkeuksellisesti omasta aloitteestaan päättää esittelevää tuomaria ja julkisasiamiestä kuultuaan, että ennakkoratkaisupyynnöksi käsitellään nopeutetussa menettelyssä, jos asian laatu edellyttää, että asia käsitellään ensi tilassa.
- 52 Tältä osin on muistutettava, että tällaista nopeutettua menettelyä on pidettävä menettelyllisenä välineenä, jolla on tarkoitus vastata poikkeuksellisen kiireelliseen tilanteeseen. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että nopeutettua menettelyä voidaan olla soveltamatta, jos sen soveltaminen olisi vaikeaa asiassa esiin tulleiden oikeudellisten ongelmien arkaluonteisuuden ja monitahoisuuden vuoksi erityisesti silloin, kun asian käsittelyn kirjallista vaihetta unionin tuomioistuimessa ei ole asianmukaista lyhentää (tuomio 18.5.2021, Asociația "Forumul Judecătorilor Din România" ym., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, 103 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 53 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen presidentti hylkäsi 8.5.2020 tekemällään päätöksellä esittelevää tuomaria ja julkisasiamiestä kuultuaan pyynnön asian käsittelemisestä nopeutetussa menettelyssä. Vaikkei periaatteessa asian vaikeusasteen ja sen ratkaisemisen kiireellisyyden välillä olekaan korrelaatiota, on todettava, että nyt käsiteltävässä asiassa esiintyvien oikeudellisten ongelmien arkaluonteisuus ja monimutkaisuus soveltuu huonosti nopeutetun käsittelyn soveltamiseen (ks. analogisesti unionin tuomioistuimen presidentin määräys 18.10.2017, Weiss ym., C-493/17, ei julkaistu, EU:C:2017:792, 13 kohta). Lisäksi on korostettava, että ennakkoratkaisupyynnöksi saapui unionin tuomioistuimeen lähes kolme kuukautta sen antamisen jälkeen, mikä osoittaa, että käsiteltävä asia ei koske poikkeuksellisen kiireellistä tilannetta.
- 54 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien väitteiden perusteella unionin tuomioistuimen presidentti on kuitenkin päättänyt 8.5.2020 antaa nyt käsiteltävän asian käsittelylle etusijan työjärjestyksen 53 artiklan 3 kohdan nojalla.

Pyyntö asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamisesta

- 55 Puolan hallitus on pyytänyt unionin tuomioistuimen kirjaamoon 29.12.2021 toimittamallaan asiakirjalla asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamista.
- 56 Kyseinen hallitus on vedonnut pyyntönsä tueksi siihen, että Sąd Najwyższy on 13.12.2020 antamallaan ratkaisulla kumonnut saman tuomioistuimen toisessa ratkaisukokoonpanossa antaman ratkaisun muun muassa sillä perusteella, ettei ollut mitään takeita siitä, että viimeksi mainittu olisi noudattanut tuomioistuimilta edellytettyä riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimusta. Mainitun hallituksen mukaan tämän ratkaisun sisältö ja siitä johtuvat seuraukset vahvistavat perusteluja, jotka se on jo esittänyt unionin tuomioistuimelle nyt käsiteltävässä asiassa, minkä vuoksi niitä on tutkittava sen yhteydessä.
- 57 Tältä osin on muistutettava, että unionin tuomioistuin voi työjärjestyksensä 83 artiklan mukaan julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa määrätä asian käsittelyn suullisen vaiheen aloitettavaksi uudelleen erityisesti, jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole riittävästi tietoa asiasta, tai jos asianosainen on suullisen vaiheen päättyneeksi julistamisen jälkeen vedonnut uuteen seikkaan, joka voi olennaisesti vaikuttaa unionin tuomioistuimen ratkaisuun.
- 58 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin kuitenkin katsoo julkisasiamiestä kuultuaan, että sillä on kirjallisen menettelyn ja istunnon jälkeen kaikki nyt käsiteltävänä olevan ennakkoratkaisupyynnön ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Se huomauttaa lisäksi, ettei Puolan hallituksen esittämästä asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamista koskevasta pyynnöstä ilmene mitään uutta seikkaa, joka voisi vaikuttaa siihen ratkaisuun, joka sen on annettava.
- 59 Puolan hallitus ei väitä, että Sąd Najwyższyn 13.12.2020 antamalla ratkaisulla olisi jonkinlainen vaikutus pääasian oikeudenkäyntiin. Se väittää ainoastaan, että kyseisessä ratkaisussa esitetyt perustelut ”vahvistavat väitteitä”, jotka se on jo esittänyt unionin tuomioistuimelle nyt käsiteltävässä asiassa.
- 60 Näin ollen asian käsittelyn suullista vaihetta ei ole määrättävä aloitettavaksi uudelleen.

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

- 61 Rzecznik Praw Obywatelskich (oikeusasiamies, Puola) väittää, että ennakkoratkaisupyyntöä ei voida ottaa tutkittavaksi, koska tuomarin, joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, nimittämisessä tuomarinvirkaan tapahtui virheitä ja koska hänen riippumattomuuttaan ja puolueettomuuttaan voidaan perustellusti epäillä.
- 62 Oikeusasiamies väittää tältä osin ensinnäkin, ettei kyseistä tuomaria voida tässä tapauksessa luokitella unionin oikeudessa tarkoitetuksi tuomioistuimeksi. Tuomarin, joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, nimittämisessä tuomarinvirkaan tehtyjen virheiden luonne ja vakavuus ovat horjuttaneet nimittämismenettelyä ja näin ollen johtaneet siihen, että kyseistä tuomaria ei voida luokitella tuomioistuimeksi. Nämä virheet ovat sellaisia, ettei niiden perusteella voida katsoa, että kyseinen tuomari on pätevästi perustettu tuomioistuin, joka täyttää laillisesti perustetun tuomioistuimen kriteerin.

- 63 Oikeusasiamies väittää toiseksi, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tuomarin nimittämismenettelyyn liittyvien kaikkien oikeudellisten ja tosiasiallisten olosuhteiden arvioinnin perusteella ei voida sivuuttaa kaikkia perusteltuja epäilyjä kyseisen tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta.
- 64 Näin ollen oikeusasiamiehen mukaan tuomari, joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, ei täytä kahta olennaista edellytystä sille, että se on SEUT 267 artiklassa tarkoitettu tuomioistuin, eli sitä, että se on laillisesti perustettu, eikä sitä, että se on riippumaton ja puolueeton. Näiden vaatimusten noudattamatta jättäminen kumulatiivisesti tai erikseen riittää sen toteamiseen, ettei ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella ole toimivaltaa esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä SEUT 267 artiklassa määrätyn yhteistyömenettelyn puitteissa.
- 65 Euroopan komissio ei väitä, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta, mutta se huomauttaa, että tuomarin, joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, nimittäminen Sąd Najwyższyyn perustui KRS:n 28.8.2018 tekemään päätökseen. Vaikka kyseisen päätöksen täytäntöönpanoa on lykätty Naczelny Sąd Administracyjny (ylin hallintotuomioistuin) 27.9.2018 ja 8.10.2018 antamalla määräyksillä, Puolan tasavallan presidentti on kuitenkin nimittänyt kyseisen tuomarin Sąd Najwyższyyn. Näin ollen komissio katsoo, että on sallittua epäillä, täyttääkö kyseinen tuomari SEU 19 artiklan 1 kohdan ja perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaisen vaatimuksen etukäteen laillisesti perustetusta tuomioistuimesta.
- 66 Tältä osin on muistutettava ensiksi, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan arvioitaessa sitä, onko ennakkoratkaisua pyytänyt elin SEUT 267 artiklassa tarkoitettu tuomioistuin, mikä on pelkästään unionin oikeuden perusteella ratkaistava kysymys, ja siis arvioitaessa sitä, onko ennakkoratkaisupyyntö otettava tutkittavaksi, unionin tuomioistuin ottaa huomioon useita seikkoja, joita ovat muun muassa elimen lakisääteisyys, pysyvyys, sen tuomiovallan pakottavuus, menettelyn kontradiktorisuus, toimiminen oikeussääntöjen soveltajana ja riippumattomuus (tuomio 21.1.2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym., C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 42 kohta).
- 67 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyyntö on esittänyt Sąd Najwyższy, jonka on lausuttava in limine litis tämän tuomion 34 kohdassa tarkoitettun valituksen tutkittavaksi ottamisesta, ja sen on kansallisen oikeuden nojalla tutkittava tätä varten valituksenalaisen tuomion antaneen ratkaisukokoonpanon kokoonpanon lainmukaisuutta.
- 68 On riidatonta, että Sąd Najwyższy sellaisenaan täyttää tämän tuomion 66 kohdassa esiin tuodut vaatimukset. Oikeusasiamies kyseenalaistaa nyt käsiteltävässä asiassa kysymyksen siitä, täyttääkö asianomainen tuomari, joka toimii yhden tuomarin kokoonpanossa, joka on esittänyt unionin tuomioistuimelle tämän ennakkoratkaisupyyntö, vaatimukset, jotka elimen on täytettävä, jotta sitä voidaan pitää SEUT 267 artiklassa tarkoitettuna tuomioistuimena.
- 69 Siltä osin kuin ennakkoratkaisupyyntö on esittänyt kansallinen tuomioistuin, on oletettava, että kansallinen tuomioistuin täyttää nämä tämän tuomion 66 kohdassa mainitut vaatimukset sen konkreettisesta kokoonpanosta riippumatta.
- 70 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kun otetaan huomioon tehtävien jako unionin tuomioistuimen ja kansallisen tuomioistuimen välillä, SEUT 267 artiklassa tarkoitettussa ennakkoratkaisumenettelyssä unionin tuomioistuimen asiana ei ole tutkia, onko se päätös, jolla kansallinen tuomioistuin on pyytänyt ennakkoratkaisua, tehty tuomioistuinorganisaatiota ja

oikeudenkäyntimenettelyä koskevien kansallisten oikeussääntöjen mukaisesti. Unionin tuomioistuin on näin ollen sidottu jäsenvaltion tuomioistuimen tekemän päätökseen, jolle päätöstä ole kumottu kansallisessa lainsäädännössä mahdollisesti säädettyjä muutoksenhakukeinoja noudattaen (tuomio 14.1.1982, Reina, 65/81, EU:C:1982:6, 7 kohta ja tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym., C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 44 kohta).

- 71 Lisäksi on muistutettava, että perussopimuksilla käyttöön otetun tuomioistuinjärjestelmän kantavana voimana on SEUT 267 artiklan mukainen ennakkoratkaisumenettely, jolla – ottamalla käyttöön tuomioistuinten välinen vuoropuhelu unionin tuomioistuimen ja jäsenvaltioiden tuomioistuinten välillä – on tavoitteena varmistaa, että unionin oikeutta tulkitaan yhtenäisesti, jolloin voidaan siis varmistaa sen johdonmukaisuus, täysi vaikutus ja itsenäisyys sekä viime kädessä perussopimuksilla luodun oikeuden ominaisluonne (tuomio 2.3.2021, A. B. ym. (Tuomarien nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku), C-824/18, EU:C:2021:153, 90 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 72 Tämän tuomion 69 kohdassa esitetty oletama voidaan kuitenkin kumota, jos kansallisen tai kansainvälisen tuomioistuimen antama lainvoimainen tuomioistuinratkaisu johtaisi siihen, että katsottaisiin, että tuomari, joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, ei ole SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa, luettuna perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan valossa, tarkoitettu riippumaton, puolueeton ja etukäteen laillisesti perustettu tuomioistuin.
- 73 Koska unionin tuomioistuin ei nyt käsiteltävässä asiassa ollut menettelyn suullisen vaiheen päättyessä tietoinen siitä, että tuomari, joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, olisi tällaisen lopullisen tuomioistuinratkaisun kohteena, mahdolliset virheet, jotka ovat voineet vaikuttaa tämän kansalliseen nimittämismenettelyyn, eivät voi johtaa nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön tutkimatta jättämiseen.
- 74 On korostettava, että tämän tuomion 69 kohdassa mainittu oletama koskee ainoastaan ennakkoratkaisupyynnöiden tutkittavaksi ottamisen arvioimista SEUT 267 artiklan yhteydessä. Tästä ei voida päätellä, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen muodostavien tuomareiden nimittämisolosuhteet välttämättä täyttävät SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tai perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitetut takeet asian käsittelystä riippumattomassa, puolueettomassa ja etukäteen laillisesti perustetussa tuomioistuimessa.
- 75 Lopuksi on täsmennettävä, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 77 kohdassa, että tämän tuomion 68–74 kohdasta johtuvasta arvioinnista poikkeava arviointi voi olla tarpeen tilanteissa, joissa SEUT 267 artiklan nojalla muodollisesti pyynnön esittävän tuomarin tai tuomareiden henkilökohtaisen tilanteen lisäksi muut seikat voivat vaikuttaa sen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, jossa kyseiset tuomarit toimivat, toimintaan ja siten myötävaikuttaa kyseisen tuomioistuimen riippumattomuuden ja puolueettomuuden loukkaamiseen.
- 76 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että ennakkoratkaisupyynnö voidaan ottaa tutkittavaksi.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ennakkoratkaisukysymysten 1–5 tarkastelu

Alustavat huomautukset

- 77 Ennakkoratkaisukysymykset 1–5 koskevat SEU 2 artiklan, SEU 4 artiklan 3 kohdan, SEU 6 artiklan 1 ja 3 kohdan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, luettuina yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan ja SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan kanssa, sekä perusoikeuskirjan 38 artiklan ja direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohdan tulkintaa.
- 78 Ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ilmenee kuitenkin, että nämä kysymykset koskevat lähinnä SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ja perusoikeuskirjan 47 artiklasta ilmenevän tuomioistuinten riippumattomuuden ja puolueettomuuden periaatteen tulkintaa. Lisäksi on huomattava, että direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään lähinnä, että kuluttajat voivat saada elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisten sopimusten kohtuuttomien sopimusehtojen käytön lakkaamaan muun muassa saattamalla asian toimivaltaisten tuomioistuinten käsiteltäväksi, ja että pääasia koskee erityisesti sopimusehtojen kohtuuttomuuden toteamista.
- 79 Näin ollen kysymyksiä 1–5 on tutkittava ainoastaan SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, perusoikeuskirjan 47 artiklan ja direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohdan kannalta.

Ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys

- 80 Ensimmäisellä, toisella ja kolmannella kysymyksellään, joita on tutkittava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, perusoikeuskirjan 47 artiklaa ja direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että riippumattomaksi ja puolueettomaksi tuomioistuimeksi luokitellaan jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisukokoonpano, jossa asiaa käsittelee tuomari, jonka ensimmäinen nimittäminen tällaiseen virkaan tai hänen myöhempi nimittämisensä ylempään tuomioistuimeen perustuu päätökseen, jonka on tehnyt kyseisessä jäsenvaltiossa ennen sen liittymistä unioniin vallinneen epädemokraattisen järjestelmän elin, myös silloin, kun kyseisen tuomarin nimitykset tuomioistuihin tämän järjestelmän lakkaamisen jälkeen perustuivat erityisesti mainitun tuomarin kyseisen järjestelmän vallitessa hankkimaan virkaikään tai kun hän on vannonut virkavalansa yksinomaan, kun tämän saman järjestelmän elin nimitti hänet ensimmäisen kerran tuomariksi.
- 81 Ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys koskevat kolmea seikkaa, jotka liittyvät FO:n, joka on yksi niistä kolmesta tuomarista, jotka muodostavat valituksenalaisen tuomion antaneen tuomioistuimen kokoonpanon, nimitykseen ja joita ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää tämän tuomion 80 kohdassa tarkoitettujen säännösten kannalta ongelmallisina.
- 82 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa ensinnäkin, että Puolan kansantasavallan valtioneuvosto, joka oli Puolan kansantasavallan täytäntöönpanoviranomaisen poliittinen elin, nimitti FO:n ensimmäisen kerran tuomarinvirkaan tuolloisen oikeusministerin ehdotuksesta ja yleisten tuomioistuinten järjestämisestä 6.2.1928 annetun asetuksen nojalla ilman, että tämä

- nimitys olisi perustunut avoimiin kriteereihin, että tuomareiden itsehallintoelin tai demokraattisten vaalien jälkeen perustettu viranomainen olisi osallistunut tämän tuomarin nimittämiseen ja että FO:n erottamattomuus olisi taattu.
- 83 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että FO on voitu myöhemmin nimittää ylempien tuomioistuinten tuomarin virkaan sen virkaiän perusteella, jonka hän oli hankkinut tuomarina sen ajanjakson aikana, jolloin Puolassa vallitsi kommunistinen järjestelmä, ja sen perusteella, miten hänen tuomarin tehtäviään arvioitiin virassa, johon hänet oli nimittänyt tämä sama järjestelmä.
- 84 Kolmanneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että FO ei ole vannonut tuomarinvalaa Puolan kansantasavallan kommunistisen järjestelmän lakkaamisen jälkeen vaan hän on ensimmäisen tämän järjestelmän tuomarinvirkaan nimittämisensä yhteydessä vannonut erityisesti suojelevansa kommunistisen valtion poliittista järjestelmää.
- 85 Tältä osin on aluksi todettava, että esitetty kysymys koskee seikkoja ajalta ennen 1.5.2004, jolloin Puolan tasavalta liittyi unioniin.
- 86 On muistutettava, että unionin tuomioistuimen toimivaltaan kuuluu unionin oikeuden tulkitseminen ainoastaan siltä osin kuin kyse on sen soveltamisesta uudessa jäsenvaltiossa sen unioniin liittymisen jälkeen (ks. vastaavasti tuomio 10.1.2006, Ynos, C-302/04, EU:C:2006:9, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 87 On kuitenkin todettava, että kysymyksen, joka ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on ratkaistava in limine litis, kohteena ei ole tilanne, jonka kaikki vaikutukset olisivat ilmenneet ennen Puolan tasavallan liittymistä unioniin (ks. vastaavasti tuomio 3.9.2014, X, C-318/13, EU:C:2014:2133, 23 kohta ja tuomio 6.10.2016, Paoletti ym., C-218/15, EU:C:2016:748, 41 kohta). Riittää, kun todetaan, että vaikka FO on nimitetty tuomarin virkaan ennen tätä liittymistä, hänellä on tällä hetkellä tuomarin asema ja hän hoitaa tähän asemaan kuuluvia tehtäviä.
- 88 Kun tämä toteamus unionin tuomioistuimen toimivallasta on esitetty, on muistutettava, että vaikka oikeuslaitoksen järjestäminen jäsenvaltioissa kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, jäsenvaltioiden on kuitenkin kyseistä toimivaltaa käyttäessään noudatettava niille unionin oikeuden nojalla kuuluvia velvoitteita (tuomio 20.4.2021, Repubblica, C-896/19, EU:C:2021:311, 48 kohta).
- 89 Kuten SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa määrätään, jäsenvaltioiden on säädettävä tarvittavista muutoksenhakekeinoista ja menettelyistä tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden takaamiseksi yksityisille unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla. Yksityisille unionin oikeuden perusteella kuuluvien oikeuksien tehokkaan oikeussuojan periaate, johon SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa viitataan, on jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuva unionin oikeuden yleinen periaate, joka on vahvistettu Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 ja 13 artiklassa, ja se vahvistetaan nykyään perusoikeuskirjan 47 artiklassa. Viimeksi mainittu määräys on näin ollen otettava asianmukaisesti huomioon tulkittaessa mainittua 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa (tuomio 6.10.2021, W. Ž. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 102 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 90 SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan aineellisesta soveltamisalasta on puolestaan huomautettava, että tässä määräyksessä on kyse ”unionin oikeuteen kuuluvista aloista” riippumatta siitä, onko kyse tilanteesta, jossa jäsenvaltiot soveltavat unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla (tuomio 6.10.2021, W. Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 103 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 91 Jokaisen jäsenvaltion on SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla siten muun muassa varmistettava, että elimet, jotka kuuluvat unionin oikeudessa tarkoitettuina ”tuomioistuimina” sen oikeussuojakeinojen järjestelmään unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla ja jotka voivat näin ollen lausua tässä ominaisuudessa unionin oikeuden soveltamisesta tai tulkinnasta, täyttävät tehokkaan oikeussuojan vaatimukset (tuomio 6.10.2021, W. Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 104 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 92 Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että Sąd Apelacyjny we Wrocławiu kaltainen Puolan yleinen tuomioistuin, jonka on – kuten pääasian asiayhteydessä – lausuttava unionin oikeuden säännösten eli direktiivin 93/13 säännösten soveltamiseen ja tulkintaan liittyvistä kysymyksistä, kuuluu unionin oikeudessa tarkoitettuna tuomioistuimena Puolan oikeussuojakeinojen järjestelmään SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetuilla ”unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla”, joten sen on täytettävä tehokkaan oikeussuojan vaatimukset.
- 93 Sen takaamiseksi, että tällainen tuomioistuin voi antaa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa näin edellytettyä tehokasta oikeussuojaa, on ensisijaisen tärkeää suojata sen riippumattomuus ja puolueettomuus, kuten vahvistetaan perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa, jossa mainitaan mahdollisuus saada asiansa käsitellyksi ”riippumattomassa” tuomioistuimessa yhtenä niistä vaatimuksista, jotka liittyvät tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevaan perusoikeuteen (tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym., C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 94 Kuten unionin tuomioistuin on useaan otteeseen korostanut, tämä tuomioistuinten riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimus, joka kuuluu erottamattomasti tuomarin tehtäviin, on osa keskeistä sisältöä tehokasta oikeussuojaa koskevassa oikeudessa ja oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevassa perusoikeudessa, jolla on ensisijainen merkitys sen takaajana, että suojataan kaikkia niitä oikeuksia, joita yksityisillä on unionin oikeuden nojalla, ja että turvataan ne jäsenvaltioille yhteiset arvot, jotka on vahvistettu SEU 2 artiklassa ja joihin kuuluu muun muassa oikeusvaltiota koskeva arvo (tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym., C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 66 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 95 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeudessa edellytetyt riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeet edellyttävät sellaisten sääntöjen olemassaoloa, jotka koskevat muun muassa elimen kokoonpanoa ja sen jäsenten nimittämistä ja toimikauden kestoa sekä perusteita, jotka koskevat elimen jäsenten pidättymistä päätöksenteosta, jääviyttä ja erottamista, ja joiden perusteella yksityisten kaikki perustellut epäilyt siltä osin, onko kyseinen elin täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, onko se täysin neutraali vastakkain oleviin intresseihin nähden, voidaan sivuuttaa (tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym., C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 96 Tältä osin on tärkeää, että tuomarit on suojattu sellaisilta ulkoisilta toimenpiteiltä tai painostuksilta, jotka voivat vaarantaa heidän riippumattomuutensa ja puolueettomuutensa. Tuomareiden asemaan ja tuomarin tehtävien hoitamiseen sovellettavien sääntöjen on oltava erityisesti sellaisia, että niillä voidaan sulkea pois paitsi kaikki suora vaikuttaminen käskyjen muodossa myös kaikenlainen epäsuorempi vaikuttaminen, joka voi ohjata asianomaisten tuomareiden ratkaisuja, ja että näin vältetään se, ettei kyseisiä tuomareita koeta riippumattomiksi tai puolueettomiksi, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa (tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym., C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 69 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 97 On siis välttämätöntä, että tuomareiden nimityspäätösten tekemistä koskevat aineelliset edellytykset ja menettelysäännöt ovat sellaisia, ettei yksityisille voi herätä niiden johdosta perusteltuja epäilyjä siltä osin, ovatko asianomaiset tuomarit nimityksensä jälkeen täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, ovatko he neutraaleja vastakkain oleviin intresseihin nähden. Tätä varten on tärkeää muun muassa, että mainitut edellytykset ja menettelysäännöt on laadittu siten, että tämän tuomion edellisessä kohdassa esiin tuodut vaatimukset täyttyvät (ks. vastaavasti tuomio 20.4.2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 98 Tämän tuomion 94–97 kohdassa esiin tuotuja vaatimuksia on sovellettava erityisesti tuomioistuimeen, jolla on jäsenvaltion oikeudessa toimivalta määrätä kuluttajien elinkeinonharjoittajien kanssa tekemissä sopimuksissa olevien kohtuuttomien sopimusehtojen käyttämisen lopettamisesta direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti. Viimeksi mainitussa säännöksessä vahvistetaan kuluttajien, jotka katsovat kärsineensä vahinkoa tällaisista ehdoista, oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan.
- 99 Pääasian valittajat vaativat lisäksi korvausta vahingosta, jonka he väittävät itselleen aiheutuneen tämän tuomion 31 kohdassa esiin tuoduista heidän mukaansa direktiivissä tarkoitetulla tavalla kohtuuttomista sopimusehdoista. Tämä oikeusriita on siten unionin oikeudessa säännelty tilanne, joten nämä valittajat voivat perustellusti vedota heille perusoikeuskirjan 47 artiklassa taattuun oikeuteen saada tehokasta oikeussuojaa (ks. vastaavasti tuomio 19.11.2019, A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, 81 kohta).
- 100 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmella ensimmäisellä kysymyksellään, vaikuttavatko tämän tuomion 82–84 kohdassa mainitut Puolan tasavallan unioniin liittymistä edeltäneet olosuhteet sellaisen tuomarin riippumattomuuteen ja puolueettomuuteen, joka kuuluu tällä hetkellä tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoon.
- 101 Tällainen vaikutus voidaan kuitenkin todeta vain, jos osoitetaan yhteys kyseisten olosuhteiden vallitessa voimassa olleiden kansallisten sääntöjen ja sen välillä, että yksityisillä on perusteltuja ja vakavia epäilyjä asianomaisen tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta.
- 102 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin perustaa tätä koskevat epäilynsä pelkästään siihen seikkaan, että Puolan entisen epädemokraattisen järjestelmän elinten nimittämät tuomarit eivät ole ”riippumattomia”, koska kyseiset elimet ovat nimittäneet heidät, koska heidän virkaikänsä on kertynyt kyseisen järjestelmän vallitsemisaikana ja koska he ovat vannoneet tuomarinvalansa yksinomaan kyseisenä aikana.

- 103 Se lisää, että vaikka tiettyjä puhdistustoimenpiteitä on toteutettu Puolan kansantasavallan kommunistisen järjestelmän lakattua, tätä kommunistista järjestelmää seurannut demokraattinen perustuslaillinen järjestelmä on sallinut sen, että kommunistisen järjestelmän elinten nimittämät tuomarit voivat lähtökohtaisesti jatkaa tehtävissään, minkä Puolan hallitus on vahvistanut unionin tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa. Kolme ensimmäistä kysymystä koskevat siten sellaisten tuomareiden tilannetta, jotka ovat pysyneet virassaan Puolan kansantasavallan epädemokraattisen järjestelmän lakkaamisen jälkeen.
- 104 Tässä yhteydessä on muistutettava, että voidakseen liittyä unioniin Puolan tasavallan oli täytettävä edellytykset, jotka ehdokasvaltioiden on täytettävä, sellaisina kuin Kööpenhaminassa 21. ja 22.6.1993 kokoontunut Eurooppa-neuvosto on ne vahvistanut. Näissä kriteereissä edellytetään erityisesti, että ehdokasvaltiolla on ”vakaat instituutiot, jotka takaavat demokratian, oikeusvaltion, ihmisoikeudet sekä vähemmistöjen kunnioittamisen ja suojelun”. Samoin SEU 49 artiklassa, jossa määrätään, että jokainen Euroopan valtio voi hakea unionin jäsenyyttä, täsmennetään, että unioni muodostuu valtioista, jotka ovat vapaasti ja vapaaehtoisesti sitoutuneet SEU 2 artiklan sisältämiin yhteisiin arvoihin – joihin kuuluu oikeusvaltioperiaate – ja jotka kunnioittavat näitä arvoja ja sitoutuvat edistämään niitä (ks. vastaavasti tuomio 20.4.2021, Republika, C-896/19, EU:C:2021:311, 61 kohta). Puolan tasavallan liittyessä unioniin katsottiin siten, että sen tuomioistuinjärjestelmä oli lähtökohtaisesti unionin oikeuden mukainen.
- 105 Tämän tuomion 103 ja 104 kohdassa esiin tuodussa asiayhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei kuitenkaan vetoa mihinkään seikkaan, joka osoittaisi, mistä syystä ennen Puolan kansantasavallan epädemokraattisen järjestelmän lakkaamista tapahtunut sellaisen tuomarin ensimmäinen nimittäminen, joka on pysynyt virassaan tämän järjestelmän lakkaamisen jälkeen, olisi omiaan herättämään yksityisten mielessä perusteltuja ja vakavia epäilyjä kyseisen tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta hänen hoitaessaan lainkäyttötehtäviään.
- 106 Ennakkoratkaisupyynnöstä ei etenkään ilmene mitään selkeää ja konkreettista selitystä, joka osoittaisi, millä tavoin tällaisen tuomarin ensimmäisen nimittämisen edellytykset voisivat mahdollistaa sen, että jokin henkilö, toimielin tai elin voisi tällä hetkellä vaikuttaa sopimattomasti kyseiseen tuomariin.
- 107 Näistä seikoista seuraa, että tuomarin ensimmäiseen tuomarinvirkaan nimittämiseen liittyvien, tämän tuomion 82–84 kohdassa yksilöityjen olosuhteiden, jotka ovat vallinneet Puolan kansantasavallan epädemokraattisen järjestelmän aikana, ei sellaisinaan voida katsoa voivan saavan aikaan yksityisissä perusteltuja ja vakavia epäilyksiä kyseisen tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta tämän hoitaessa myöhemmin lainkäyttötehtäviään.
- 108 Kaiken edellä todetun perusteella ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, perusoikeuskirjan 47 artiklaa ja direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohtaa on tulkittava siten, että se, että tuomarin ensimmäinen nimittäminen jäsenvaltiossa tuomarinvirkaan taikka hänen myöhempi nimittämisensä ylempään tuomioistuimeen perustuu päätökseen, jonka on tehnyt sellaisen epädemokraattisen järjestelmän elin, joka vallitsi kyseisessä jäsenvaltiossa ennen sen liittymistä unioniin, ei itsessään ole omiaan saamaan aikaan yksityisissä perusteltuja ja vakavia epäilyksiä saman tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta eikä siten horjuttamaan sen ratkaisukokoonpanon, johon hän kuuluu, asemaa riippumattomana ja puolueettomana tuomioistuimena, joka on etukäteen laillisesti perustettu, silloinkaan, kun kyseisen tuomarin nimitykset tuomioistuihin

kyseisen järjestelmän lakkaamisen jälkeen perustuivat erityisesti mainitun tuomarin kyseisen järjestelmän vallitessa hankkimaan virkaikään tai kun hän on vannonut tuomarinvalansa yksinomaan saman järjestelmän elimen nimittäessä hänet ensimmäisen kerran tuomariksi.

Neljäs ja viides kysymys

- 109 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä ja viidennellä kysymyksellään lähinnä, onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, perusoikeuskirjan 47 artiklaa ja direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että riippumattomaksi ja puolueettomaksi tuomioistuimeksi, joka on etukäteen laillisesti perustettu, luokitellaan sellainen jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisukokoonpano, johon kuuluu tuomari, jonka ensimmäinen nimittäminen tuomarinvirkaan tai hänen myöhempi nimittämisensä ylempään tuomioistuimeen on tapahtunut joko sen johdosta, että kyseisen jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen myöhemmin perustuslainvastaisiksi toteamien säännösten perusteella muodostettu elin on valinnut hänet ehdokkaaksi tuomarinvirkaan, taikka sen johdosta, että hänet tosin on valinnut ehdokkaaksi tuomarinvirkaan lainmukaisesti perustettu elin mutta sellaisen menettelyn päätteeksi, joka ei ollut avoin eikä julkinen ja johon ei ollut mahdollista hakea muutosta.
- 110 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa ensimmäisestä seikasta, että Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin) on todennut 20.6.2017 antamassaan tuomiossa muun muassa, että KRS:stä 12.5.2011 annetun lain 13 §:n 3 momentti, kun sitä tulkitaan niin, että KRS:n jäsenten, jotka on valittu yleisten tuomioistuinten tuomareiden joukosta, toimikauden pituus on tapauskohtainen, on ristiriidassa perustuslain 187 §:n 3 momentin kanssa, jossa säädetään, että KRS:ään valittujen jäsenten toimikausi on neljä vuotta. Tässä tilanteessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko sillä, että valituksenalaisen tuomion antaneen tuomioistuimen ratkaisukokoonpanon jäsenistä kaksi nimitettiin Sąd Apelacyjny we Wrocławiu tuomarin tehtäviin KRS:n sellaisessa kokoonpanossa tekemien päätösten perusteella, jonka jäsenistä suurin osa oli nimitetty Trybunał Konstytucyjny myöhemmin perustuslainvastaisiksi toteamien säännösten perusteella, vaikutusta näiden tuomareiden riippumattomuuteen.
- 111 Toisen seikan osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Puolan kansantasavallan kommunistisen järjestelmän lakkaamista välittömästi seuranneella ajanjaksolla tämän järjestelmän vallitessa nimitetyt tuomarit nimitettiin ylempien tuomioistuinten tuomarinvirkoihin uudelleen perustetun KRS:n suorittamassa menettelyssä, joka ei kuitenkaan ollut avoin eikä julkinen, eikä KRS:n päätöksistä voitu vuoteen 2007 asti hakea muutosta tuomioistuimessa. Näiden seikkojen perusteella ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, voiko se, että valituksenalaisen tuomion antaneen ratkaisukokoonpanon jäsen oli nimitetty Sąd Apelacyjny we Wrocławiuun kyseisenä aikana, horjuttaa hänen riippumattomuuttaan.
- 112 Tältä osin on todettava, että tämän tuomion 89–97 kohdassa mainittu unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö on merkityksellinen myös neljännen ja viidennen kysymyksen tutkimiseksi.
- 113 Unionin tuomioistuin on todennut, että takeet, jotka koskevat oikeutta saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa, puolueettomassa ja etukäteen laillisesti perustetussa tuomioistuimessa, ja erityisesti takeet, jotka määrittävät tällaisen tuomioistuimen käsitteen ja sen kokoonpanon, ovat oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden kulmakivi. Sen tarkastaminen, onko tietty instanssi kokoonpanonsa puolesta tällainen tuomioistuin, jos tältä osin on vakavia epäilyjä, on tarpeen sen luottamuksen kannalta, jota demokraattisen yhteiskunnan tuomioistuinten on

herätettävä yksityisissä (ks. vastaavasti tuomio 26.3.2020, Uudelleenkäsitely Simpson v. neuvosto ja HG v. komissio, C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 114 Kun otetaan huomioon kyseessä olevien tuomareiden nimittämiseen liittyvät olosuhteet, herää kysymys siitä, voidaanko näiden tuomareiden katsoa muodostavan unionin oikeudessa tarkoitetun riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen, joka on etukäteen laillisesti perustettu.
- 115 Tämän käsitteen osalta perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan ensimmäisestä virkkeestä, joka kuvastaa olennaisilta osin – kuten tämän tuomion 89 kohdassa on jo huomautettu – tehokasta oikeussuojaa koskevaa unionin oikeuden yleistä periaatetta, johon viitataan myös SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa, ilmenee, että jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu (tuomio 6.10.2021, W. Ž. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 122 kohta).
- 116 Siltä osin kuin perusoikeuskirjassa vahvistetaan Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattu oikeuksia vastaavia oikeuksia, perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan tarkoituksena on varmistaa tarvittava johdonmukaisuus perusoikeuskirjaan sisältyvien oikeuksien ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattujen vastaavien oikeuksien välillä, sanotun kuitenkin vaikuttamatta unionin oikeuden riippumattomuuteen. Euroopan unionin perusoikeuskirjan selitysten (EUVL 2007, C 303, s. 17) mukaan perusoikeuskirjan 47 artiklan toinen kohta vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta. Unionin tuomioistuimen on sen vuoksi huolehdittava siitä, että tulkinta, jonka se omaksuu perusoikeuskirjan 47 artiklan toisesta kohdasta, turvaa suojelulle tason, jolla ei loukata Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta, sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on sitä tulkinnut, tarjoamaa tasoa (tuomio 6.10.2021, W. Ž. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 123 kohta).
- 117 Tältä osin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on korostanut muun muassa, että vaikka Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa taattu oikeus ”laillisesti perustettuun tuomioistuimeen” on itsenäinen oikeus, sillä on kuitenkin hyvin läheinen yhteys tässä määräyksessä tarkoitettuihin riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeisiin. Siten mainittu tuomioistuin on 1.12.2020 antamassaan tuomiossa (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 1.12.2020, Guðmundur Ástráðsson v. Islanti, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, 231 ja 233 kohta) muun muassa katsonut, että vaikka Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen institutionaalisilla vaatimuksilla pyritään kullakin täsmälliseen tavoitteeseen, mikä tekee niistä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin erityisiä takeita, niille on yhteistä se, että niillä pyritään kunnioittamaan oikeusvaltion ja vallanjaon peruseriaatteita, ja täsmentänyt tältä osin, että kaikkien näiden vaatimusten perustana on, että on välttämätöntä säilyttää se luottamus, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä, ja tuomiovallan riippumattomuus muista valtiovallan muodoista (tuomio 6.10.2021, W. Ž. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 124 kohta).

- 118 Oikeusvaltion toiminnalle tunnusomaisen vallanjako-opin mukaisesti on erityisesti taattava tuomioistuinten riippumattomuus lainsäädäntö- ja toimeenpanovallasta (ks. vastaavasti tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym., C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 68 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 119 Kuten tämän tuomion 95 ja 96 kohdassa on muistutettu, riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimukset edellyttävät sellaisten sääntöjen olemassaoloa, jotka koskevat muun muassa elimen kokoonpanoa ja sen jäsenten nimittämistä ja joiden perusteella yksityisten kaikki perustellut epäilyt siltä osin, onko kyseinen elin täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, onko se neutraali vastakkain oleviin intresseihin nähden, voidaan sivuuttaa (tuomio 6.10.2021, W. Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 128 kohta).
- 120 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on myös todennut 1.12.2020 antamassaan tuomiossa Guðmundur Andri Ástráðsson v. Islanti (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, 227 ja 232 kohta) tarkemmin tuomareiden nimittämismenettelystä, että kun otetaan huomioon ne perustavanlaatuiset seuraukset, joita kyseisellä menettelyllä on oikeuslaitoksen moitteettomalle toiminnalle ja legitimitetille demokraattisessa valtiossa, jota oikeusvaltioperiaate säätelee, tällainen menettely kuuluu erottamattomasti Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetun laillisesti perustetun tuomioistuimen käsitteeseen, ja täsmentänyt, että kyseisessä määräyksessä tarkoitetun tuomioistuimen riippumattomuuden mittana on muun muassa tapa, jolla sen jäsenet nimitetään (tuomio 6.10.2021, W. Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 125 kohta).
- 121 Unionin tuomioistuin on lisäksi muistuttanut 26.3.2020 antamansa tuomion Uudelleenkäsittely Simpson v. neuvosto ja HG v. komissio (C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232) 73 kohdassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vakiintunutta oikeuskäytäntöä tältä osin toistaen, että sillä, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen ensimmäiseen virkkeeseen sisältyy ilmaisu ”laillisesti perustettu”, pyritään välttämään se, että tuomioistuinjärjestelmän organisaatio jäisi toimeenpanovaltaa käyttävien elinten harkintavaltaan, ja varmistamaan, että tätä alaa säännellään lailla, jonka lainsäätäjä on antanut sen toimivallan käyttöä koskevien sääntöjen mukaisesti. Tämä ilmaisu kuvastaa erityisesti oikeusvaltion periaatetta, eikä sillä tarkoiteta pelkästään tuomioistuimen olemassaolon oikeudellista perustaa vaan myös tuomioistuimen kokoonpanoa kussakin asiassa sekä kaikkia muita kansallisen oikeuden säännöksiä, joiden noudattamatta jättämisestä seuraa se, että jonkin tai joidenkin tuomareiden osallistuminen asian käsittelyyn on sääntöjenvastaista, ja niihin sisältyy erityisesti asianomaisen tuomioistuimen jäsenten riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevia säännöksiä (tuomio 6.10.2021, W. Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 129 kohta).
- 122 Unionin tuomioistuin on siten katsonut, että tuomioistuinjärjestelmässä tuomareiden nimittämisen yhteydessä tapahtunut sääntöjenvastaisuus merkitsee sen vaatimuksen rikkomista, että tuomioistuin on oltava laillisesti perustettu, erityisesti silloin, kun tämä sääntöjenvastaisuus on luonteeltaan ja vakavuudeltaan sellainen, että se aiheuttaa todellisen vaaran siitä, että muut valtiovallan käyttäjät, erityisesti toimeenpanovallan käyttäjä, voivat käyttää perusteetonta harkintavaltaa, joka vaarantaa nimittämismenettelyn lopputuloksen integriteetin ja aiheuttaa siten yksityisille perustellun epäilyksen asianomaisen tuomarin tai asianomaisten tuomareiden riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta, ja näin on silloin, kun on kyse perustavanlaatuisista säännöistä, jotka liittyvät erottamattomasti kyseisen

tuomioistuinjärjestelmän perustamiseen ja toimintaan (tuomio 6.10.2021, W. Ž. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 130 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 123 Tästä oikeuskäytännöstä ilmenee, että kaikki virheet, joita saattaa esiintyä tuomarin nimittämismenettelyssä, eivät ole omiaan saamaan aikaan epäilyksiä kyseisen tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta eivätkä näin ollen siitä, onko se ratkaisukokoonpano, jossa hän toimii, unionin oikeudessa tarkoitettu ”riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu”.
- 124 Kuten tämän tuomion 112 kohdassa on todettu, nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmaisee epäilyksensä siitä, voidaanko valituksenalaisen tuomion antaneen ratkaisukokoonpanon katsoa täyttävän riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen, joka on etukäteen laillisesti perustettu, vaatimukset, kun otetaan huomioon sen jäsenet.
- 125 Tämän tuomion 110 kohdassa tarkoitettua, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemasta ensimmäisestä tilanteesta eli siitä, että jäsenvaltion tuomioistuimen tietyt jäsenet on nimitetty kyseiseen tuomioistuimeen sellaisten päätösten perusteella, jotka on antanut elin, jonka kokoonpano perustui kyseisen jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen myöhemmin perustuslainvastaisiksi toteamiin säännöksiin, on todettava, että ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, ettei Trybunał Konstytucyjny lausunut 20.6.2017 antamassaan tuomiossa KRS:n riippumattomuudesta. Säännökset, jotka kyseisessä tuomiossa todettiin perustuslainvastaisiksi, koskivat lähinnä KRS:n jäsenten mandaatin tapauskohtaista luonnetta sekä näiden jäsenten Puolan tuomioistuinten tapahtuvan valinnan jakautumista koskevia sääntöjä.
- 126 Näin ollen niiden säännösten, joiden perusteella KRS kyseisenä aikana muodostettiin, toteaminen perustuslainvastaisiksi, mihin viitataan tämän tuomion 110 kohdassa, ei yksinään voi johtaa tämän elimen riippumattomuuden kyseenalaistamiseen eikä siten saada yksityisissä aikaan epäilyjä kyseessä olevien tuomareiden riippumattomuudesta ulkoisiin tekijöihin nähden.
- 127 Juuri tämä seikka erottaa nyt käsiteltävän asian asioista, jotka ovat johtaneet 19.11.2019 annettuun tuomioon A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982) ja 15.7.2021 annettuun tuomioon komissio v. Puola (Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä) (C-791/19, EU:C:2021:596). Erona säännöksiin, joiden perusteella oli muodostettu KRS, jonka päätökset ovat johtaneet pääasiassa kyseessä olevien tuomareiden nimittämiseen, lainsäädäntö, josta oli kyse näihin kahteen tuomioon johtaneissa asioissa ja jonka perusteella KRS:n kokoonpanoa muutettiin, vahvasti lainsäädäntövallan ja toimeenpanovallan vaikutusta KRS:n jäsenten valinnassa tavalla, joka on voinut herättää perusteltuja ja vakavia epäilyjä yksityisissä KRS:n riippumattomuudesta kyseisissä asioissa ja sen roolista näissä asioissa kyseessä olleiden tuomareiden nimittämisessä ja siten näiden tuomareiden ja sen tuomioistuimen, jossa he toimivat, riippumattomuudesta.
- 128 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on vahvistanut viimeksi mainitun toteamuksen, kun se on katsonut, että lainsäädäntövalta ja toimeenpanovalta vaikuttivat epäasianmukaisesti Sąd Najwyższyssa toimivan Izba Dyscyplinarna (kurinpitojaosto) jäsenten nimittämismenettelyyn edeltävässä kohdassa mainittuihin tuomioihin johtaneissa asioissa kyseessä olleen lainsäädännön perusteella muodostetun KRS:n ehdotuksesta, mikä itsessään on ristiriidassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen kanssa (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 22.7.2021, Reczkowicz v. Puola, CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, 276 kohta).

- 129 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole myöskään esittänyt konkreettisia seikkoja, jotka voisivat tukea yksityisten perusteltuja ja vakavia sellaisia epäilyjä asianomaisten tuomareiden riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta, jotka johtuvat siitä, että Trybunał Konstytucyjny on todennut perustuslainvastaisiksi säännökset, joiden perusteella KRS, joka on osallistunut kyseisten tuomareiden nimittämiseen johtaneeseen menettelyyn, oli muodostettu.
- 130 Sama päätelmä on tehtävä tämän tuomion 111 kohdassa tarkoitettusta toisesta tilanteesta, jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tuonut esiin, eli siitä, että jäsenvaltion tuomioistuimen jäsenistä yhden on tosin valinnut ehdokkaaksi tuomarinvirkaan lainmukaisesti muodostetuksi katsottu elin mutta sellaisen menettelyn päätteeksi, joka ei kyseisenä aikana ollut avoin eikä julkinen ja johon ei voitu hakea muutosta tuomioistuimessa. Ennakkoratkaisupyynnöstä ei ilmene, että KRS, sellaisena kuin se oli Puolan kansantasavallan epädemokraattisen järjestelmän lakkaamisen jälkeen, ei olisi riippumaton toimeenpano- ja lainsäädäntövallasta.
- 131 Näin ollen ei voida katsoa, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen neljännessä ja viidennessä ennakkoratkaisukysymyksessään esiin tuomat seikat, jotka on esitetty tämän tuomion 110 ja 111 kohdassa, olisivat omiaan osoittamaan tuomareiden nimittämiseen sovellettavien perustavanlaatuisten sääntöjen rikkomisen tämän tuomion 122 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla.
- 132 Edellä todettujen seikkojen perusteella neljänteen ja viidenteen kysymykseen on vastattava, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, perusoikeuskirjan 47 artiklaa ja direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että riippumattomaksi ja puolueettomaksi tuomioistuimeksi, joka on etukäteen laillisesti perustettu, luokitellaan jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisukokoonpano, johon kuuluu tuomari, jonka ensimmäinen nimittäminen tuomarinvirkaan tai hänen myöhempi nimittämisensä ylempään tuomioistuimeen on tapahtunut joko sen johdosta, että hänet on valinnut ehdokkaaksi tuomarinvirkaan elin, joka on muodostettu kyseisen jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen myöhemmin perustuslainvastaisiksi toteamien säännösten perusteella, tai sen johdosta, että hänet on valinnut ehdokkaaksi tuomarinvirkaan tosin lainmukaisesti muodostettu elin mutta sellaisen menettelyn päätteeksi, joka ei ollut avoin eikä julkinen ja johon ei voitu hakea muutosta tuomioistuimessa, koska tällaiset lainvastaisuudet eivät ole luonteeltaan ja vakavuudeltaan sellaisia, että ne saavat aikaan todellisen vaaran siitä, että muut valtion vallankäyttäjät, erityisesti toimeenpanovalta, voisivat käyttää epäasianmukaista harkintavaltaa, joka vaarantaa nimittämisen prosessin tuloksen integriteetin ja herättää siten yksityisissä vakavia ja perusteltuja epäilyjä kyseessä olevan tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta.

Kuudes ja seitsemäs kysymys

- 133 Kun otetaan huomioon kysymyksiin 1–5 annetut vastaukset, kuudenteen ja seitsemänteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

- 134 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklaa ja kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 7 artiklan 1 ja 2 kohtaa on tulkittava siten, että se, että tuomarin ensimmäinen nimittäminen jäsenvaltiossa tuomarinvirkaan taikka hänen myöhempi nimittämisensä ylempään tuomioistuimeen perustuu päätökseen, jonka on tehnyt sellaisen epädemokraattisen järjestelmän elin, joka vallitsi kyseisessä jäsenvaltiossa ennen sen liittymistä unioniin, ei itsessään ole omiaan saamaan aikaan yksityisissä perusteltuja ja vakavia epäilyksiä saman tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta eikä siten horjuttamaan sen ratkaisukokoonpanon, johon hän kuuluu, asemaa riippumattomana ja puolueettomana tuomioistuimena, joka on etukäteen laillisesti perustettu, silloinkaan, kun kyseisen tuomarin nimitykset tuomioistuihin kyseisen järjestelmän lakkaamisen jälkeen perustuiivat erityisesti mainitun tuomarin kyseisen järjestelmän vallitessa hankkimaan virkaikään tai kun hän on vannonut tuomarinvalansa yksinomaan saman järjestelmän elimen nimittäessä hänet ensimmäisen kerran tuomariksi.
- 2) SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, perusoikeuskirjan 47 artiklaa ja direktiivin 93/13 7 artiklan 1 ja 2 kohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että riippumattomaksi ja puolueettomaksi tuomioistuimeksi, joka on etukäteen laillisesti perustettu, luokitellaan jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisukokoonpano, johon kuuluu tuomari, jonka ensimmäinen nimittäminen tuomarinvirkaan tai hänen myöhempi nimittämisensä ylempään tuomioistuimeen on tapahtunut joko sen johdosta, että hänet on valinnut ehdokkaaksi tuomarinvirkaan elin, joka on muodostettu kyseisen jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen myöhemmin perustuslainvastaisiksi toteamien säännösten perusteella, tai sen johdosta, että hänet on valinnut ehdokkaaksi tuomarinvirkaan tosin lainmukaisesti muodostettu elin mutta sellaisen menettelyn päätteeksi, joka ei ollut avoin eikä julkinen ja johon ei voitu hakea muutosta tuomioistuimessa, koska tällaiset lainvastaisuudet eivät ole luonteeltaan ja vakavuudeltaan sellaisia, että ne saavat aikaan todellisen vaaran siitä, että muut valtion vallankäyttäjät, erityisesti toimeenpanovalta, voisivat käyttää epäasianmukaista harkintavaltaa, joka vaarantaa nimittämisen prosessin tuloksen integriteetin ja herättää siten yksityisissä vakavia ja perusteltuja epäilyjä kyseessä olevan tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta.

Allekirjoitukset